

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2117>

Doç. Dr. Meryem ÖZTÜRK

Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, İşletme Bölümü, Erzurum / TÜRKİYE

Öğr. Gör. Özge GENÇER

Erzurum Teknik Üniversitesi, Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi, Erzurum / TÜRKİYE

Citation: Öztürk, M. & Gençer, Ö. (2020). Türk Bankacılık Sistemi'ndeki katılım bankaları ile geleneksel bankaların finansal performanslarının karşılaştırılması (2016:Q1-2020:Q2 Dönemi). *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 3010-3026.

TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ'NDEKİ KATILIM BANKALARI İLE GELENEKSEL BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRILMASI (2016:Q1-2020:Q2 DÖNEMİ)

ÖZET

Finansal sistemin temelini oluşturan katılım bankaları ve geleneksel bankalar aynı rekabet ortamını paylaşmaktadır. Bu bankaların performansının değerlendirilmesi hem finansal sistem hem de ekonomiye kaynak yaratma açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı bankacılık sektörü içinde aktif büyüklüğü, banka sayısı, şube sayısı vb. gittikçe artan katılım bankaları ile bankacılık sektörü içinde önemli bir paya sahip olan geleneksel bankaları kârlılık, likidite, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve bilanço yapısı açısından karşılaştırmaktır. Ayrıca çalışmada kamu katılım bankaları ile özel katılım bankaları ve katılım bankalarının münferit olarak kıyaslanması da amaçlanmıştır. 2016:Q1-2020:Q2 dönemi çeyreklik veriler Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda geleneksel bankaların özsermaye/toplam aktif açısından sermaye yeterlilikleri, kârlılıkları katılım bankalarından yüksek iken katılım bankalarının sermaye yeterliliği rasyosu açısından sermaye yeterlilikleri, likiditeleri, bilanço yapıları ve aktif kaliteleri geleneksel bankalardan yüksektir. Kamu katılım bankalarının sermaye yeterlilik performansı özel katılım bankalarından iyi iken özel katılım bankalarının aktif kaliteleri ve likidite gücü kamu katılım bankalarından daha iyidir. Katılım bankalarının münferit mukayesesinde sermaye yeterliliği ve likidite açısından en yüksek performans Vakıf Katılım Bankasına; kârlılık, aktif kalitesi ve bilanço yapısı açısından Kuveyt Türk Katılım Bankasına aittir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankası, Geleneksel Banka, Performans

COMPARATION OF FINANCIAL PERFORMANCE OF PARTICIPATION AND CONVENTIONAL BANKS IN THE TURKISH BANKING SYSTEM (2016:Q1-2020:Q2 PERIOD)

ABSTRACT

Participation banks and conventional banks, which form the basis of the financial system, share the same competitive environment. Evaluating the performance of these banks is important in terms of creating resources for both the financial system and the economy. In this context, the main purpose of the study is to compare conventional banks that have an important share in the banking sector and participation banks that asset size, number of banks, number of branches etc. increasingly in the banking sector in terms of profitability, liquidity, capital adequacy, asset quality and balance sheet structure. In addition, in the study purposed to compare public participation banks with private participation banks and to compare participation banks separately. Quarterly data of 2016: Q1-2020: Q2 period is analyzed by Mann-Whitney U and Kruskal Wallis tests. As a result of the study while the capital adequacy in terms of equity total assets and profitability of conventional banks are higher than participation banks, the capital adequacy ratio, liquidity, balance sheet structure and asset quality of participation banks are higher than conventional banks. While the capital adequacy performance of public participation banks is better than private participation banks, the asset quality and liquidity power of private participation banks are better than public participation banks. In separate comparison of participation banks, the highest performance in terms of capital adequacy and liquidity belongs to Vakıf Participation Bank and the highest performance in terms of profitability, asset quality and balance sheet structure belongs to Kuveyt Türk Participation Bank.

Keywords: Participation Banks, Conventional Banks, Performance

1. GİRİŞ

Bir ülkenin ekonomik istikrarı ve büyümesi diğer birçok faktörün yanı sıra finans sektörünün performansına bağlıdır. Finans sektörünün ekonomideki rolü özellikle ekonominin finansmanı için fon sağlanması açısından önemlidir. Finans sektörü içerisinde yer alan finansal kuruluşlar, ekonomik birimler (devlet, şirketler, hanehalkı) arasında fon akışlarına aracılık ederek önemli bir görevi yerine getirmektedirler (Budiman, Kristanti ve Wardhana, 2016; Kakakhel, Raheem ve Tariq, 2013; Tabash, Yahya ve Akhtar, 2017). Hem makro hem de mikroekonomi üzerinde hayati bir role ve etkiye sahip finans kuruluşlarından biri olan bankalar, ulusal ve bölgesel ekonomik kalkınmada aktif rol oynaması beklenen finansal kuruluşlardır (Budiman vd., 2016; Rusydiana ve Al Parisi, 2016). İnsanları tasarruf etmeye motive etme, mevduat sahiplerine risksiz gelir sağlama, istihdam yaratma ve ekonomik refaha ulaşma bağlamında önemli bir yere sahip olan bankacılık sektörü, ekonomik kalkınmayı etkileyen önemli bir finansal hizmet sektörüdür (Javaria, 2016; Siraj ve Pillai, 2012). Bankacılık sektörü fon ihtiyacı olan ile fon fazlası olan iki tarafı birbirine bağlayarak aracılık görevi üstlenir (Siraj ve Pillai, 2012; Tabash vd., 2017).

Dünya bankacılık sisteminde temelde iki tür bankacılık bulunmaktadır. Biri geleneksel bankacılık sistemi olarak adlandırılan faize dayalı bankacılık sistemi diğeri ise İslami bankacılık sistemi olarak adlandırılan faizsiz bankacılık sistemidir (Ramlan ve Adnan, 2016). İki banka türü arasındaki temel fark bankacılık sektörünün dayandığı felsefedir. Geleneksel bankacılık sistemi tamamen faize dayalı iken İslami bankacılıkta az ya da çok fark etmeksizin faiz oranı tamamen yasaktır (Tabash vd., 2017). İslami bankacılıkta fon sağlayıcıların belirli bir süre sonunda kâr almalarına izin verilen kâr ve/veya zarara katılım sistemine dayanan risk ve kâr paylaşımı esastır. Dağıtılacak kârın miktarı veya yüzdesi bankanın takdirine bağlıdır (Ahmed, Rahman, Billah ve Hossain, 2015; Erol, Baklacı, Aydoğan ve Tunç, 2014). Geleneksel bankacılık esas olarak bir yandan mevduat sahipleri ile banka diğer yandan borçlular ile banka arasındaki borçlu-alacaklı faiz ilişkisine dayanan bir sistem olup faiz, paranın fırsat maliyetini yansıtan kredi fiyatı olarak kabul edilir (Ahmed vd., 2015; Al-Mamun ve Yasser, 2014).

İslami bankalar genellikle dini sebeplere bağlı olarak faizli işlemlerden uzak duran kesimlerin tasarruflarını değerlendirmeleri, finansman ihtiyaçlarını karşılamaları ve diğer bankacılık hizmetlerinden yararlanmaları amacı ile kurulan ve özel cari/katılma hesapları aracılığıyla fon toplama ve kredi kullandırma esasına göre işlemlerini faizsizlik esasına uygun şekilde yürüten bankalardır (Yurttadur ve Demirbaş, 2017). İslami bankalar cari ve katılım hesapları aracılığıyla topladıkları fonları, vadeli satış (murabaha), emek-sermaye ortaklığı (mudaraba), ortaklık (muşaraka), finansal kiralama (icara), bireysel finansman desteği, mal karşılığı vesaikin alım-satımı, tavarruk, sukuk (kira sertifikası), gelire endeksli senetler vb. enstrümanlar aracılığıyla kullanarak faaliyet göstermektedirler (Yayar ve Baykara, 2012). Geleneksel bankalar, vadesiz ve vadeli mevduat toplamak, kredi kullandırmak ve diğer bankacılık hizmetleri (Yurttadur ve Demirbaş, 2017) (çek, senet, kambiyo işlemlerini yürütmek; yatırım danışmanlığı, sigorta işlemleri, piyasalarda alım-satım aracılık etmek; şahıslar ve işletmeler için çek ve tasarruf hesapları şeklinde mevduat tutmak) gibi finansal aracılık faaliyetlerini faiz esasına göre yürütmektedir (Ahmed vd., 2015; Kakakhel vd., 2013). Geleneksel bankalarda faaliyetler dini olmayan ilkelere göre yönlendirilir; herhangi bir dini öğreti ve değere dayanmaz (Dusuki, 2008).

Geleneksel bankacılıkta mevduat sahiplerinden düşük faiz oranıyla mevduat satın alınır ve daha sonra bu fonlar daha yüksek faiz oranından borçlulara yeniden satılır. Başka bir ifadeyle geleneksel bankalar, borçlulardan aldıkları faiz oranı ile mudilere ödenen faiz oranı arasındaki farktan kâr elde eder (Bader, Mohamad, Ariff ve Shah, 2008). İslami bankacılık aynı aracılık işlevini yerine getirir, ancak borçlulardan önceden belirlenmiş bir faiz almaz ve mudilere önceden belirlenmiş bir faiz ödemez; kâr miktarı, mudilerle ve borçlularla ayrı ayrı yapılan kâr paylaşım anlaşmalarına bağlıdır (Fayed, 2013).

İslami bankaların temel misyonu, İslam'ın ilke ve öğretilerine uygun finansal hizmetler sunarak sosyal ve ekonomik kalkınmaya destek sağlamaktır (Metawa ve Almossawi, 1998). İslami banka faaliyetleri şeriat hukukuna (İslami yaşam tarzını oluşturan bir dizi norm, değer ve kanun) uygun olmalıdır. İslami bankacılıkta özünde riba (faiz), garar (türev ticareti ve sigorta gibi belirsizlik veya spekülasyon içeren işlemler) ve alkol, pornografi, domuz ürünleri veya kumar gibi Kuran-ı Kerim tarafından yasaklanan faaliyetleri yapan hiçbir şirkete yatırım yapılmasına izin verilmez. İslami bankacılıkta tüm finansal işlemler gerçek varlık ile desteklenmelidir. İslami bankacılığa göre para sadece bir değişim aracıdır,

kendi başına getiri sağlayabilecek bir varlık değildir (Al-Mamun ve Yasser, 2014; Çevik ve Charap, 2011; Khan & Khanna, 2010 akt. Awan ve Bukhari, 2011; Usman ve Khan, 2012; Zarrouk, Jedidia ve Moualhi, 2016).

İslami bankacılık nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan Malezya, Bahreyn, Sudan, Pakistan, Ürdün, İran gibi farklı ülkelerde artan hızla büyümekte olan bir sistemdir. Son dönemlerde nüfusun büyük çoğunluğu gayrimüslim olan başta Amerika ve Avrupa ülkeleri olmak üzere Rusya, Çin, Japonya ve Hindistan gibi ülkeler ile Güney Amerika ülkelerinde de bu sistem giderek büyük ilgi görmeye ve hızlı büyüyen sektörlerden biri olmaya başlamıştır (Javaria, 2016; Yayar ve Baykara, 2012).

Türkiye’de ilk önce özel finans kurumları olarak yapılandırılan daha sonra katılım bankaları (Dünyada genellikle İslami banka olarak adlandırılan katılım bankaları, Türkiye’de İslam’ın yüce bir anlamı olduğu ve finansal işlemlerin isimlendirilmesinde dikkatli kullanılması gerektiği endişesiyle resmi olarak kullanılmamıştır-Aysan, Dolgun ve Turhan, 2013) adını alan sistem, 1980’lerdeki finansal serbestleşme programının bir sonucu olarak çeşitli yasal, yapısal ve kurumsal değişikliklerin sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu değişikliklerin ardından 1984 yılında ilk özel finans kurumu olarak Albaraka Türk; ardından 1989 yılında Kuveyt Türk, 2005 yılında Türkiye Finans, 2014’te Ziraat Katılım, 2015’te Vakıf Katılım, 2019’da Emlak Katılım Bankası kurulmuştur (Erol vd., 2014). Özetle Türkiye’de halihazırda 2’si kamu sermayeli, 4’ü özel sermayeli olmak üzere 6 adet katılım bankası bulunmaktadır. Katılım bankalarının bankacılık sektöründeki payı 2015 yılında %5,1, 2016 ve 2017’de %4,9 (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu-BDDK 22 Temmuz 2016’da Bank Asya faaliyetlerine son verdiği için katılım bankalarının sektör içindeki payı düşmüştür.), 2018’de %5,3 ve 2019 yılında ise %6,3’tür. 2019 yılsonu rakamlarına göre Türkiye’de faaliyet gösteren 6 katılım bankasının yurt içi ve yurt dışı toplam şube sayısı 1.179’dur. Katılım bankalarının şube sayısı, bankacılık sektörü şube ağının %10’undan fazlasını oluşturmaktadır. Türk Bankacılık Sistemi’nde katılım bankaları 2015 yılında 120.252 milyon TL, 2016’da 132.874 milyon TL, 2017’de 160.136 milyon TL, 2018’de 206.806 milyon TL, 2019 yılında 284.459 milyon TL aktif büyüklüğe sahiptir. Katılım bankalarının aktiflerinde 2015 yılında önceki yıla göre %15,27; 2016 yılında %10,5; 2017 yılında %20,5; 2018 yılında %29,1 ve 2019 yılında %37,5 artışla 284,5 milyar TL’ye ulaşmıştır (URL1). Son yıllardaki çift haneli büyüme oranları katılım bankalarının tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de iyi performans gösteren ve gelişen finansal kurumlar olduğunu göstermektedir (Aysan vd., 2013).

Ekonomiye birçok açıdan katkısı olan ve finans sektöründe de çok önemli bir yere sahip olan bankaların performanslarının değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Banka performansının değerlendirilmesi bankanın gelişimini ve istikrarını artırır. Rekabetçi bir finansal piyasada banka performansı, yatırımcılara bankaya yatırım yapmaları veya bankadan mevduatlarını çekmeleri konusunda fikir sunabilir. Benzer şekilde banka yöneticilerine bankanın durumu, hizmetlerin iyileştirilmesi konusunda yol gösterici olabilir (Samad ve Hassan, 1999). Bununla birlikte katılım bankaları ve geleneksel bankalar finansman ve faaliyet yapılarında farklılıklar sergilemektedir. Nitekim katılım bankaları geleneksel bankalarla ne aynı ilkelere ve düzenleyici yapıya ne de aynı deneyime sahiptir (Zarrouk vd., 2016). Bu bağlamda çalışmanın amacı Türk Bankacılık Sistemi’nde yer alan geleneksel bankalar ile sektördeki payı gün geçtikçe artan katılım bankalarının performanslarını çeşitli açılardan karşılaştırmaktır. Çalışmanın takip eden bölümünde geleneksel ve katılım bankalarının performanslarının karşılaştırıldığı çalışmalara sonrasında ise yöntem ve bulgulara yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Katılım bankaları ile ilgili literatür incelendiğinde çalışmaların genel anlamda üç gruba ayrıldığı belirtilebilir. Mevcut çalışmanın da yer aldığı birinci grupta finansal oranlarla katılım bankalarının performansı ile geleneksel bankaların performanslarının karşılaştırıldığı çalışmalar yer almaktadır. İkinci grup çalışmalarda bankaların verimliliklerinin karşılaştırılmasına odaklanmış çalışmalar bulunmaktadır. Bu gruptaki çalışmalarda genellikle VZA, TOPSIS gibi yöntemler kullanılmaktadır. Üçüncü grup çalışmalarda ise katılım bankalarının kârlılıklarına etki eden faktörleri araştıran çalışmalar yer almaktadır. Birinci grupta yer alan çalışmalardan bazıları kronolojik sıra ile aşağıda sunulmuştur.

Masruki, İbrahim, Osman ve Wahab (2011) yaptıkları çalışmada Malezya’da İslami bankacılık sisteminin öncüsü olarak kabul edilen iki bankayı geleneksel bankalarla karşılaştırmak amacıyla kârlılık,

likidite, risk ve ödeme gücü, etkinlik rasyolarını kullanmışlardır. Çalışma dönemi olarak 2004-2008 döneminin seçildiği araştırmada t testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda İslami bankaların geleneksel bankalardan daha az kârlı oldukları; İslami bankaların geleneksel bankalardan daha yüksek likiditeye sahip oldukları; kredi riski açısından geleneksel bankaların kredi-mevduat oranının İslami bankalardan çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yazarlar geleneksel bankaların daha kârlı olmasını daha yüksek net finansmana ve daha iyi varlık kalitesine sahip olmalarına bağlamıştır.

Pakistan'daki İslami ve geleneksel bankaların kârlılık, likidite, risk ve ödeme gücü, sermaye yeterliliği, operasyonel verimlilik açısından finansal performanslarını mukayese etmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında Ansari ve Rehman (2011), 2006-2009 dönemi verilerini kullanmışlardır. Geleneksel bankalar ile İslami bankaları karşılaştırmak için t-testinin ve İslami bankaları kendi içinde karşılaştırmak için ise ANOVA testinin uygulandığı çalışmanın sonucunda İslami bankaların geleneksel bankalardan daha likit, daha az riskli ve operasyonel olarak verimli oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada özsermaye kârlılığı, kâr gider marjı, cari rasyo, dönen varlıklar/toplam aktif, kredi mevduat oranı, krediler (net)/toplam varlıklar, borçlar/özsermaye, borçlar/toplam varlık, özsermaye/borçlar, sermaye yeterlilik oranı, yatırımlar/özsermaye+mevduatlar, yatırımlar/borç oranları açısından da İslami bankalar arasında istatistiki olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Parlakkaya ve Çürük (2011) Türkiye'de faaliyet gösteren 24 geleneksel ve 4 katılım bankasının kârlılık oranları, etkinlik oranları, aktif kalite göstergeleri, likidite oranları ve risk göstergeleri aracılığıyla birbirinden ayırt edilemeyeceğini (t testi ve logistik regresyon analizi ile) belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında bankaların 2005-2008 yılı arası verilerini kullanmışlardır. Net kâr/faaliyet kârı, krediler/toplam aktifler ve mevduatlar/toplam aktifler oranlarının her iki banka türü arasında ayırt edici bir fonksiyona sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre katılım bankalarının net kâr/faaliyet kârı, krediler/toplam aktif, mevduatlar/toplam aktif oranları geleneksel bankalardan daha yüksektir.

Siraj ve Pillai (2012) 2005-2010 dönemi boyunca Kuzey Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyindeki 6 İslami ve 6 geleneksel bankanın performansını karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmada bankaların faaliyet kâr oranları, net kâr oranları, aktif kârlılıkları, özsermaye kârlılıkları, faaliyet giderleri, kârları, varlıkları, faaliyet gelirleri, mevduatları, toplam özsermayeleri ANOVA testi ile kıyaslanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre analiz döneminde İslami bankaların geleneksel bankalardan daha yüksek performans gösterdiği; İslami bankaların geleneksel bankalardan daha fazla özsermaye ile finanse edildiği belirlenmiştir.

Usman ve Khan (2012) Pakistan'daki üç geleneksel ve üç katılım bankasının 2007-2009 yılları arası verileri ile kârlılıklarını ve likiditelerini karşılaştırmayı amaçladıkları çalışmalarında bağımlı örneklem t testini kullanmışlardır. Çalışma sonuçları İslami bankaların geleneksel bankalara göre daha yüksek büyüme oranına, kârlılığa ve likidite gücüne sahip olduğunu göstermektedir.

Ramlan ve Adnan (2016) Malezya'daki İslami ve geleneksel bankaların performanslarını toplam özkaynak/toplam aktif, toplam krediler/toplam aktif, mevduatlar/toplam aktif açısından karşılaştırmayı ve kârlılıklarını bu değişkenlerin etkileyip etkilemediğini araştırmayı amaçladıkları çalışmalarında 2006-2011 dönemi verilerini kullanmışlardır. T testi, regresyon ve korelasyon analizlerinden faydalanan çalışmada kârlılık göstergesi olarak aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığı kullanılmıştır. T testi sonuçlarına göre İslami bankaların toplam krediler/toplam aktiflerinin geleneksel bankalardan istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı; toplam özkaynak/toplam aktif ve mevduatlar/toplam aktif oranlarında ise istatistiki olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre İslami bankaların toplam krediler/toplam aktifleri geleneksel bankalardan yüksektir.

Doğan (2013) 2005-2011 döneminde Türkiye'de faaliyet gösteren dört katılım bankasının ve dört geleneksel bankanın performanslarını kârlılık, likidite, risklilik, borç ödeme gücü ve sermaye yeterlilik oranlarını kullanarak t-testi ile mukayese etmiştir. Çalışma sonucunda geleneksel ile katılım bankalarının likidite, risklilik, borç ödeme gücü ve sermaye yeterlilik oranları anlamlı olarak farklılaşmaktayken kârlılıkları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre geleneksel bankaların likiditesi, borç ödeme gücü ve sermaye yeterliliği katılım bankalarından daha yüksek iken riskliliği daha düşüktür.

Wasiuzzaman ve Gunasegavan (2013) Malezya'daki 9 geleneksel 5 İslami bankanın 2005-2009 yılları arası verileri ile iki banka türü arasında seçilen rasyolar açısından farklılık olup olmadığı (t testi ile) ve

seçilen değişkenlerin banka kârlılıkları üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmıştır. Çalışmada aktif kârlılığı, yönetim kurulunun büyüklüğü, yönetim kurulunun bağımsızlığı, likidite, operasyonel etkinlik, sermaye yeterliliği, varlık kalitesi, banka büyüklüğü, banka türü, enflasyon değişkenleri kullanılmıştır. Geleneksel bankaların ortalama aktif getirisi, banka büyüklüğü ve yönetim kurulu büyüklüğünün İslami bankalara göre daha yüksek; İslami bankaların operasyonel etkinliği, varlık kalitesi, likiditesi, sermaye yeterliliği ve yönetim kurulunun bağımsızlığı geleneksel bankalardan daha yüksektir (Kârlılık ve yönetim kurulu bağımsızlığı dışındaki tüm değişkenler için iki banka türü arasında farklılıklar istatistiki olarak anlamlıdır). Likidite, yönetim kurulunun özellikleri ve banka türü dışındaki tüm değişkenlerin bankaların kârlılığı açısından oldukça önemli olduğu görülmüştür.

Amba ve Almurharreq (2013) yaptıkları çalışmada Körfez İşbirliği Konseyi üye ülkelerde faaliyette bulunan 27 İslami ve 65 geleneksel bankanın 2006-2009 dönemi verilerini kullanarak finansal krizin hem geleneksel bankaların hem de İslami bankaların performansı üzerindeki etkisini araştırmayı ve İslami bankaların performanslarının kriz öncesi ve kriz döneminde geleneksel bankalardan farklı olup olmadığını test etmeyi amaçlamışlardır. Bankalar kârlılık, sermaye yapısı, likidite, borçluluk açısından t testi ile karşılaştırılmıştır. Çalışma sonuçları finansal krizin hem İslami hem de geleneksel bankaların kârlılığını olumsuz etkilediğini ancak finansal kriz sırasında İslami bankaların geleneksel bankalardan daha kârlı (Bu farklılık istatistik olarak anlamlı değildir.) olduğunu göstermektedir. Ayrıca sonuçlar finansal kriz sırasında İslami bankaların geleneksel bankalara göre daha iyi sermaye yapısına sahip olduğunu, geleneksel bankaların ise İslami bankalara göre daha iyi likidite ve borçluluk oranlarına sahip olduğunu göstermektedir.

Al-Mamun vd. (2014) Malezya'daki İslami ve geleneksel bankaların 2003-2010 yılları verileri ile kârlılık (net kâr/toplam aktif ve net kâr/özkaynak), likidite (nakit/mevduat, kredi/mevduat ve net kredi/toplam aktif), kredi riski (sermaye/toplam aktif, toplam özkaynak/net krediler) açısından performanslarını karşılaştırmışlardır. Aktif kârlılık açısından bankalar arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; özsermaye kârlılığı açısından geleneksel bankaların kârlılıklarının İslami bankalardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Geleneksel bankaların kredi/mevduat ve net krediler/toplam aktif oranları İslami bankalardan anlamlı düzeyde yüksek iken İslami bankaların sermaye/toplam aktif oranları geleneksel bankalardan yüksektir. Özetle geleneksel bankaların kârlılıkta daha yüksek performans gösterdiği, İslami bankaların likidite ve kredi riskinde daha yüksek performans gösterdiği söylenebilir.

Toraman, Ata ve Buğan (2015) yaptıkları çalışmada; 2006-2014 yılları arasında hisse senetleri Borsa İstanbul'da işlem gören 11 mevduat bankası ile 4 katılım bankasını kârlılık, aktif büyüklüğü, likidite, operasyonel etkinlik, kredi kalitesi, sermaye yeterliliği açısından t testi ile kıyaslamışlardır ve bankaların kârlılıklarına etki eden faktörleri GMM ile tahmin etmişlerdir. T testi sonuçlarına göre mevduat bankaları ile katılım bankalarının büyüklükleri, likiditeleri, sermaye yeterlilikleri istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre mevduat bankalarının aktif büyüklüğü, likiditesi ve sermaye yeterliliği katılım bankalarına göre daha yüksektir.

Milhem ve İstaiteyeh (2015) Ürdün'de faaliyet gösteren 13 geleneksel ve 3 İslami bankanın karşılaştırılması amacıyla yaptıkları çalışmada kârlılık, likidite, risk ve ödeme gücü ile etkinlik ölçütlerinden oluşan 13 finansal rasyo kullanmışlardır. T testinin uygulandığı çalışmada bankaların 2009-2013 dönemi arası verileri kullanılmıştır. Çalışma sonuçları Ürdün'deki İslami ve geleneksel bankaların performansları arasında farklılıklar (İslami bankaların geleneksel bankalara göre daha az kârlı, daha likit, daha az riskli, daha düşük etkinlikte olduğunu ancak kârlılık oranlarında tespit edilen farklılığın istatistiki olarak anlamlı olmadığını göstermektedir).

Endonezya'daki geleneksel ve İslami bankaları karşılaştırmak için yaptıkları çalışmalarında Sukmana ve Febriyati (2016) 24 geleneksel ve 11 İslami bankanın 2004-Ocak ile 2014-Temmuz arası aylık verilerini kullanmışlardır. Bankalar sermaye yeterlilik rasyosu, aktif kârlılığı, faaliyet giderleri/faaliyet gelirleri, takipteki krediler, kredi mevduat oranı açısından t testi ile karşılaştırılmıştır. Geleneksel bankaların sermaye yeterlilik oranı, aktif kârlılığı, faaliyet giderleri/faaliyet gelirleri, takipteki kredileri İslami bankalardan istatistiki olarak anlamlı düzeyde yüksek iken kredi (finansman) mevduat oranı düşüktür.

Yurtadur ve Demirbaş (2017) 2010-2016 yılları verilerini kullanarak Türkiye Finans, Albaraka Türk ve Kuveyt Türk olmak üzere 3 katılım bankası ve benzer büyüklüklerde üç geleneksel bankayı (Şeker Bank, Türk Ekonomi Bankası ve ING Bank) kârlılık, likidite, risk ve borç ödeme gücü, aktif kalitesi ve sermaye yeterlilikleri açısından finansal performanslarını karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmanın sonuçlarına göre katılım bankalarının kârlılık düzeyleri, likit aktifler/kısa vadeli yükümlükler, toplam borçlar/toplam özkaynaklar ve toplam borçlar/toplam aktifleri geleneksel bankalardan yüksek iken geleneksel bankaların krediler/mevduatları, takipteki krediler/toplam kredileri, özkaynaklar/toplam aktifleri katılım bankalarından istatistiki olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Tuncay (2018), 2016 yılı için 5 katılım ve 17 geleneksel bankanın performanslarını çeşitli göstergeler ile kıyaslamıştır. Çalışmada t-testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda aktif büyüklüğünün banka türüne göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre geleneksel bankaların aktif büyüklükleri katılım bankalarından daha yüksektir. Kârlılık, aktif kalitesi ve özsermaye oranı açısından geleneksel bankaların, kaldıraç ve aktif büyüme oranı açısından da katılım bankalarının daha yüksek performans gösterdiği ancak bu farklılıkların istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Sulub ve Salleh (2019) çalışmalarında 2012-2016 yılları arası verilerle Malezya'daki dört İslami ve geleneksel bankayı özsermaye kârlılığı, aktif kârlılığı, borçlar/özsermaye, hisse başı kazanç açısından t testi ile mukayese etmiştir. Bankaların özsermaye kârlılığı, aktif kârlılığı, borçlar/özsermaye, hisse başı kazanç ortalamaları istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre geleneksel bankaların özsermaye kârlılığı, aktif kârlılığı, hisse başı kazançları İslami bankalardan daha yüksek iken İslami bankaların borç oranı geleneksel bankalardan daha yüksektir.

Korkmaz, Taş ve Zeytinoğlu (2019) 2010-2017 yılları arasında Türkiye'de faaliyet gösteren üç katılım bankası ve bu katılım bankalarının sektör paylarına en yakın büyüklükteki üç geleneksel bankanın performanslarını aktif kalitesi, risklilik ve kârlılık oranları açısından karşılaştırmıştır. Mann-Whitney U testinin kullanıldığı çalışmanın sonucuna göre katılım bankaları ile geleneksel bankaların risklilikleri yakın düzeyde iken katılım bankalarının kârlılıkları geleneksel bankalardan daha yüksektir.

3. YÖNTEM

Çalışma var olan bir durumu ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar mevcut bir durumu olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlayan çalışmalardır (Çapulcuoğlu ve Gündüz, 2013). Çalışmada temelde katılım bankaları ile geleneksel bankaların sermaye yeterliliği, bilanço yapısı, aktif kalitesi, kârlılık, likidite açısından performanslarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Ayrıca kamu sermayeli katılım bankaları ile özel sermayeli katılım bankalarının performanslarının mukayese edilmesi ve katılım bankalarının kendi aralarında performanslarının kıyaslanması çalışmanın diğer bir amacıdır.

Türkiye'de hâlihazırda üç kamu sermayeli, 9 özel (yerli) sermayeli, 16 yabancı sermayeli geleneksel banka (Türkiye'de şube açan bankalar hariç); ikisi kamu sermayeli dördü de özel sermayeli olmak üzere 6 katılım bankası bulunmaktadır. Çalışmaya 25 geleneksel banka ve 5 katılım bankası dâhil edilmiştir. Geleneksel bankalardan biri olan Bank of China, 2017 yılında kurulduğu ve çalışma kapsamında alınan yıllarda veri eksikliği olduğu için; Adabank ve Rabobank verilerinde uç değerler olduğu için çalışma kapsamından çıkarılmıştır. Emlak Katılım Bankası 2019 yılında faaliyetine başladığından çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Çalışma dönemi olarak 2016:Q1-2020:Q2 (18 çeyrek dönem) seçilmiştir. Çalışma dönemi başlangıcının 2016 yılı seçilmesinin nedeni kamu sermayeli ikinci katılım bankası olan Vakıf Katılım Bankasının da (Banka 2016 yılında faaliyet izni almıştır.) çalışmaya dâhil edilmek istenmesidir.

Çalışmada kullanılan veriler Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin internet sitesinden sağlanmış olup veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde banka türünün bankaların sermaye yeterliliği, bilanço yapısı, aktif kalitesi, kârlılık ve likiditelerinde fark yaratıp yaratmadığını araştırmak üzere Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Katılım bankalarının kendi aralarında performanslarının karşılaştırılması için ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Değişkenler arasında bağımsız iki grup olduğunda ve veri seti normal dağılıma uygunluk göstermediğinde iki bağımsız örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde

farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Mann-Whitney U testi; ikiden fazla grup olduğunda ve veri seti normal dağılıma uygunluk göstermediğinde elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için ise Kruskal Wallis Testi uygulanmaktadır (Büyüköztürk, 2009).

Bankaların performansları 5 kategoride toplam 10 finansal oran ile incelenmiştir. Bu oranlar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışmada Kullanılan Değişkenler

Sermaye Yeterliliği	Sermaye yeterlilik oranı*
	Özkaynaklar/Toplam aktifler
Aktif Kalitesi	Toplam krediler/Toplam aktifler
	Toplam krediler/Toplam mevduatlar
Likidite	Likit aktifler/Toplam aktifler
	Likit aktifler/Kısa vadeli yükümlülükler
Kârlılık	Dönem net kârı (zararı)/Toplam aktifler
	Dönem net kârı (zararı)/Özkaynaklar
Bilanço Yapısı	Toplam mevduatlar/Toplam aktifler
	Alınan krediler/Toplam aktifler

*Sermaye yeterlilik oranı=Özsermaye/[(Riskli varlıklar+Operasyonel riskler+Piyasa riskleri)*12,5]

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde sermaye yeterliliği, likidite, kârlılık, aktif kalitesi ve bilanço yapısı açısından katılım bankaları ile geleneksel bankaların; özel sermayeli katılım bankaları ile kamu sermayeli katılım bankalarının; katılım bankalarının kendi aralarında münferit olarak performanslarının karşılaştırılmasına ait sonuçlar yer almaktadır.

4.1. Bankaların Sermaye Yeterliliği Oranları Açısından Karşılaştırılması

Sermaye yeterliliği bankaların sermaye açısından yatırım ve kredi gibi varlıklar üzerindeki finansal gücünü ve rantabilitesini gösterir. Sermaye yeterliliği hissedarlar tarafından finanse edilen toplam varlıkların oranını temsil eder. Çalışmada sermaye yeterliliği, sermaye yeterliliğinin ölçülmesinde temel gösterge olan sermaye yeterliliği oranı ve özkaynakların toplam aktiflere oranı ile ölçülmüştür (Hadriche, 2015). Basel-II kriterlerine göre bankaların sermaye yeterlilik oranı asgari %8 olmalıdır ancak Türkiye’de bankaların işleyişinden sorumlu kurum olan Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) ise bu oranın asgari %12 olmasını ihtiyaten uygun görmektedir (Şit ve Hacıevliyagil, 2019). Özkaynaklar/toplam aktif oranının yüksek olması bankaların toplam varlıkları içinde daha az dış fon bulunduğunu gösterir. Tablo 2’de bankaların sermaye yeterliliği göstergeleri arasındaki farka ilişkin Mann-Whitney U testi değerleri yer almaktadır.

Tablo 2. Bankaların Sermaye Yeterliliği Göstergeleri Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Sermaye Yeterliliği Oranı	Geleneksel	450	17,59	3,62	16170	-3,019	0,003
	Katılım	90	19,84	29,48			
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	Geleneksel	450	10,98	3,41	11646	-6,367	0,000
	Katılım	90	10,33	9,68			

Mann-Whitney U testi sonucu elde edilen p değeri sermaye yeterliliği oranı için 0,003; özkaynaklar/toplam aktifler için ise 0,000’dır. Anlamlılık değerinin %5’in altında olması geleneksel bankaların sermaye yeterlilik oranlarının katılım bankalarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermektedir. Ortalama değerleri incelendiğinde sermaye yeterliliği oranı açısından geleneksel bankaların katılım bankalarından daha düşük olduğu; özkaynaklar/toplam aktifler oranı açısından ise katılım bankalarının geleneksel bankalardan daha düşük olduğu söylenebilir. Takip eden tabloda sermayelerine göre katılım bankalarının sermaye yeterliliği göstergelerinin arasındaki farka ilişkin Mann-Whitney U testi değerleri bulunmaktadır.

Tablo 3. Katılım Bankası Türlerinin (Kamu-Özel) Sermaye Yeterliliği Göstergelerinin Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Sermaye yeterliliği oranı	Özel	54	15,92	3,84	831,00	-1,161	0,246
	Kamu	36	25,75	46,14			
Özkaynaklar/Toplam aktifler	Özel	54	8,04	1,23	584,00	-3,196	0,001
	Kamu	36	13,77	14,69			

Katılım bankası türleri (kamu-özel sermayeli durumuna göre) ile sermaye yeterliliği göstergeleri arasında herhangi bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testine göre, sermayelerine göre katılım bankaları ile özkaynaklar/toplam aktifler oranı arasında anlamlı bir ilişki ($p=0,001$; $p<0,05$) olduğu tespit edilmiştir. Kamu sermayeli katılım bankalarının özkaynaklar/toplam aktiflerinin özel sermayeli katılım bankalarından yüksek olduğu belirtilebilir. Kamu sermayeli katılım bankalarının sermaye yeterliliği oranı ise özel sermayeli katılım bankalarına göre daha yüksektir. Ancak tespit edilen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0,246$; $p>0,05$). Dolayısıyla bu durum kamu sermayeli katılım bankalarının sermaye yeterliliği oranı açısından özel sermayeli katılım bankaları ile karşılaştırıldığında benzer bir durum gösterdiği ile açıklanabilir. Katılım bankalarının sermaye yeterliliği göstergelerine göre aralarındaki farka ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonuçları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Katılım Bankalarının Sermaye Yeterliliği Göstergelerine Göre Aralarındaki Farka İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Katılım Bankaları	N	Ort.	S.S	sd	Kruskall-Wallis	p
Sermaye yeterliliği oranı	Albaraka Türk	18	14,94	2,09	4	10,923	0,027
	Kuveyt Türk	18	16,21	6,05			
	Türkiye Finans	18	16,61	1,85			
	Vakıf Katılım	18	35,27	64,14			
	Ziraat Katılım	18	16,23	8,75			
Özkaynaklar/Toplam aktifler	Albaraka Türk	18	7,33	0,51	4	34,225	0,000
	Kuveyt Türk	18	7,44	0,92			
	Türkiye Finans	18	9,36	0,91			
	Vakıf Katılım	18	17,38	20,21			
	Ziraat Katılım	18	10,17	3,00			

Sermaye yeterlilik göstergeleri açısından katılım bankalarının farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi amacıyla kullanılan Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına göre anlamlılık değeri (p), sermaye yeterliliği oranı için 0,027 ($p<0,05$); özkaynaklar/toplam aktifler için ise 0,000'dır ($p<0,05$). P değerinin 0,05'ten küçük olması sermaye yeterlilik göstergelerinin katılım bankalarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değiştiğini göstermektedir. Sermaye yeterliliği oranı ve özkaynaklar/toplam aktifler oranlarının ortalama değerleri incelendiğinde ise Vakıf Katılım Bankasının sermaye yeterliliği göstergelerinin Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans ve Ziraat Katılım bankalarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.2. Bankaların Likidite Oranları Açısından Karşılaştırılması

Bir banka için likidite, finansal yükümlülüklerin vadesi geldiğinde yerine getirilme kabiliyeti anlamına gelir. Banka nispeten likit olmayan varlıklar için kredi vermektedir ancak kredilerini çoğunlukla kısa vadeli borçlarla finanse etmektedir. Bu nedenle her koşulda likiditeyi korumak bankaların karşılaştıkları en büyük zorluklardan biridir. Başka bir ifadeyle likidite bankacılık riskinin ana parametresidir. Bankalar; cari ve tasarruf hesaplarından (vadeli mevduat ya da katılım hesabı) beklenmedik ve hızlı nakit çıkışları sebebiyle likidite sorunuyla karşı karşıya kalabilirler. Likidite sorunu borçların ödenmemesine neden olabilir; iflasa yol açabilir (Fayed, 2013; Hadriche, 2015; İslam ve Ashrafuzzaman, 2015). Çalışmada likidite oranlarından likit aktifler/toplam aktifler ve likit aktifler/kısa vadeli yükümlülükler oranları kullanılmıştır. Bu oranlar ne kadar düşükse banka likiditesi o kadar düşük ve dolayısıyla riski daha yüksek olur. Tablo 5'te bankaların likiditeleri arasındaki farka ilişkin Mann-Whitney U Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 5. Bankaların Likiditeleri Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Likit aktifler/	Geleneksel	450	24,76	11,87	15300	-3,663	0,000
Toplam aktifler	Katılım	90	27,06	7,22			
Likit aktifler/ Kısa vadeli	Geleneksel	450	47,04	26,31	19983	-0,198	0,843
yükümlülükler	Katılım	90	45,89	35,40			

Bankaların likidite göstergeleri arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre likit aktiflerin kısa vadeli yükümlülükler oranı bakımından geleneksel ve katılım bankaları arasında önemli bir farklılık bulunmazken ($p=0,843$; $p>0,05$) toplam aktiflere oranı bakımından bu iki banka türünün farklılaştığı ($p=0,000$; $p<0,05$) bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, katılım bankalarının likit aktifler/toplam aktiflerinin geleneksel bankalardan daha yüksek olduğu şeklinde açıklanabilir. Kamu ve özel katılım bankalarının likiditeleri arasında fark olup olmadığına ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları takip eden tabloda bulunmaktadır.

Tablo 6. Katılım Bankası Türlerinin (Kamu-Özel) Likiditeleri Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Likit aktifler/	Özel	54	28,42	5,62	706,00	-2,191	0,028
Toplam aktifler	Kamu	36	25,02	8,81			
Likit aktifler/Kısa vadeli	Özel	54	42,47	5,62	827,00	-1,194	0,232
yükümlülükler	Kamu	36	51,04	55,62			

Tablo 6'ya göre likit aktifler/toplam aktifler oranı açısından kamu sermayeli katılım ve özel sermayeli katılım bankaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Özel sermayeli katılım bankalarının likit aktifler/toplam aktifleri kamu sermayeli katılım bankalarından daha yüksektir. Ayrıca kamu sermayeli katılım bankalarının likit aktifler/kısa vadeli yükümlülüklerinin özel sermayeli katılım bankalarından yüksek olduğu da ifade edilebilir. Ancak likit aktifler/kısa vadeli yükümlülükler açısından kamu sermayeli ve özel sermayeli katılım bankaları arasında anlamlı bir farklılık söz konusu değildir; kamu-özel sermayeli katılım bankalarının likit aktifler/kısa vadeli yükümlülükler oranının benzer olduğu belirtilebilir. Katılım bankalarının likiditelerine göre münferit olarak karşılaştırılmasına ait sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Katılım Bankalarının Likiditelerine Göre Aralarındaki Farka İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Katılım Bankaları	N	Ort.	S.S	sd	Kruskal-Wallis	p
Likit aktifler/	Albaraka Türk	18	27,67	3,42	4	38,005	0,000
	Kuveyt Türk	18	31,30	6,33			
	Türkiye Finans	18	26,28	5,71			
	Vakıf Katılım	18	31,60	7,25			
	Ziraat Katılım	18	18,44	3,93			
Kısa vadeli	Albaraka Türk	18	40,93	4,00	4	21,745	0,000
	Kuveyt Türk	18	45,24	6,58			
	Türkiye Finans	18	41,23	5,18			
	Vakıf Katılım	18	69,95	74,00			
	Ziraat Katılım	18	32,14	11,70			

Çalışmada ele alınan katılım bankalarının likidite göstergeleri açısından istatistiksel olarak farklı olduğu Kruskal-Wallis Test istatistik değerinin anlamlı çıkmasıyla tespit edilmiştir ($p=0,000$; $p<0,05$). Söz konusu farkın ise likit aktifler/toplam aktifler ve likit aktifler/kısa vadeli yükümlülükler oranları açısından Vakıf Katılım Bankasında; Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans ve Ziraat Katılım bankalarına göre daha yüksek düzeyde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

4.3. Bankaların Kârlılıkları Açısından Karşılaştırılması

Herhangi bir işletmenin performansını ölçmek için yaygın olarak kullanılan performans göstergelerinden biri kârlılıktır. Diğer tüm işletmeler gibi bankalar da gelirleri giderlerinden fazla olduğunda kâr elde ederler. Kârlılık oranları bankaların genel performansını ve etkinliği gösterir (Fayed, 2013). Bu çalışmada kârlılık aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığı ile ölçülmüştür. Kârlılık göstergelerine

göre bankaların farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Bankaların Kârlılıkları Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Dönem net kârı/ Toplam aktifler	Geleneksel	450	1,07	1,59	9894	-7,664	0,000
	Katılım	90	0,56	0,37			
Dönem net kârı/ Özkaynaklar	Geleneksel	450	9,11	15,15	12108	-6,026	0,000
	Katılım	90	6,84	4,81			

Bankaların türlerine göre (geleneksel-katılım) kârlılıkları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını analiz etmek için kullanılan Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğinde hem aktif kârlılığının (dönem net kârı/toplam aktifler) hem de öz kaynak kârlılığının (dönem net kârı/özkaynaklar) %1 önem düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Aktif kârlılığı ve öz kaynak kârlılığı açısından geleneksel bankaların katılım bankalarına göre daha yüksek kârlılıkla faaliyet gösterdiği yukarıdaki tablodan izlenebilmektedir. Kamu sermayeli katılım bankaları ile özel sermayeli katılım bankalarının kârlılıkları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını tespit etmek üzere yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları takip eden tabloda sunulmuştur.

Tablo 9. Katılım Bankası Türlerinin (Kamu-Özel) Kârlılıkları Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Dönem net kârı/ Toplam aktifler	Özel	54	0,51	0,32	822,50	-1,231	0,218
	Kamu	36	0,64	0,43			
Dönem net kârı/ Özkaynaklar	Özel	54	6,52	4,17	939,00	-0,272	0,786
	Kamu	36	7,33	5,67			

Mann-Whitney U testi sonucu elde edilen p değeri dönem net kârı/toplam aktifler oranı için 0,218; dönem net kârı/özkaynaklar oranı için ise 0,786’dır. Anlamlılık değerinin %5’in üzerinde olması kârlılık göstergeleri açısından özel sermayeli katılım ile kamu sermayeli katılım bankaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmektedir. Ayrıca kârlılık göstergelerinin kamu ve özel sermayeli katılım bankaları açısından birbirine yakın değerler olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak önemli bir farklılığın bulunmaması da bu sonucu destekler niteliktedir. Tablo 10’da katılım bankalarının ayrı ayrı hesaplanan kârlılıkları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek üzere yapılan teste ait sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 10. Katılım Bankalarının Kârlılıklarına Göre Aralarındaki Farka İlişkin Kruskal- Wallis Testi Sonuçları

	Katılım Bankaları	N	Ort.	S.S	sd	Kruskall-Wallis	p
Dönem net kârı/ Toplam aktifler	Albaraka	18	0,32	0,25	4	13,103	0,011
	Kuveyt Türk	18	0,72	0,32			
	Türkiye Finans	18	0,51	0,26			
	Vakıf Katılım	18	0,64	0,39			
	Ziraat Katılım	18	0,64	0,47			
Dönem net kârı/ Özkaynaklar	Albaraka	18	4,39	3,38	4	12,708	0,013
	Kuveyt Türk	18	9,71	4,32			
	Türkiye Finans	18	5,45	2,68			
	Vakıf Katılım	18	7,66	6,28			
	Ziraat Katılım	18	6,99	5,16			

Katılım bankalarının kârlılık değişimlerinin farklı düzeyde gerçekleştiği Kruskal-Wallis testi ile tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bankalar bazında oranlara bakıldığında Kuveyt Türk Katılım Bankasının kârlılık bakımından Albaraka Türk, Türkiye Finans, Vakıf ve Ziraat Katılım bankalarına göre olumlu ayrıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifade ile Kuveyt Türk katılım bankasının dönem net kârı/toplam aktifleri ve dönem net kârı/özkaynakları diğer katılım bankalarına göre daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

4.4. Bankaların Aktif Kalitesi Açısından Karşılaştırılması

Aktif kalitesi aktiflerin zaman içinde nakit akışı yaratma yeteneğini ifade eder (Alrawashedh, Sabri ve İsmail, 2014). Bankaların aktifleri temelde kredilerden oluşmaktadır (Hadriche, 2015). Bu bağlamda çalışmada da aktif kalitesi toplam krediler/toplam aktifler ve toplam krediler/toplam mevduatlar oranları ile değerlendirilmiştir. Yüksek kredi mevduat oranı, bir bankanın aşırı kredi vererek daha fazla finansal stres aldığını gösterir. Bu nedenle düşük kredi mevduat oranı her zaman yüksek kredi mevduatı oranından avantajlıdır (Samad ve Hassan, 1999). Aynı zamanda oranın yüksekliği potansiyel bir likidite ve ödeme aczine yol açabilir. Tablo 11’de aktif kalitesi göstergeleri açısından bankalar arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan test sonuçları yer almaktadır.

Tablo 11. Bankaların Aktif Kalitesi Göstergeleri Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Toplam krediler/ Toplam aktifler	Geleneksel Katılım	450 90	62,57 65,66	10,52 6,40	18666	- 1,172	0,241
Toplam krediler/ Toplam mevduatlar	Geleneksel Katılım	450 90	108,53 100,89	34,36 37,80	15185	- 3,748	0,000

Aktif kalitesi göstergelerine (toplam krediler/toplam aktifler, toplam krediler/toplam mevduatlar) göre bankaların farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, toplam kredilerin toplam aktifler içindeki payında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Toplam kredilerin toplam mevduatlara oranı açısından ise görülen farklılık 0,01 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çalışmada incelenen dönemlerde katılım bankalarının aktif kalitesi (toplam krediler/toplam mevduatlar) ortalama %37,80; buna karşılık geleneksel bankaların aktif kalitesi (toplam krediler/toplam mevduatlar) ise ortalama %34,36 olarak tespit edilmiştir. Aktif kalite göstergelerinin katılım bankalarının özel ya da kamu olmasına göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılan test sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Katılım Bankası Türlerinin (Kamu-Özel) Aktif Kalitesi Göstergeleri Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Toplam krediler/ Toplam aktifler	Özel Kamu	54 36	63,39 69,07	4,28 7,52	538,50	-3,571	0,000
Toplam krediler/ Toplam mevduatlar	Özel Kamu	54 36	94,59 110,36	15,82 55,69	750,50	-1,824	0,068

Aktif kalitesi incelenen katılım bankalarının kamu-özel sermayeli olma durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği Mann-Whitney U testine göre toplam krediler/toplam aktifler açısından kamu sermayeli katılım ile özel sermayeli katılım bankaları arasında %1; toplam krediler/toplam mevduatlar açısından ise %10 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık vardır. Başka bir ifade ile kamu sermayeli katılım bankaları ile özel sermayeli katılım bankaları aktif kalitesi (toplam krediler/toplam aktifler, toplam krediler/toplam mevduatlar) bakımından birbirinden ayrılabilir durumdadır. Ortalama değerleri incelendiğinde ise kamu sermayeli katılım bankalarının aktif kalitesi oranlarının özel sermayeli katılım bankalarından daha yüksek olduğu söylenebilir. Tablo 13’te katılım bankalarının aktif kalitesi göstergelerine göre ayrı ayrı kıyaslanmasına ait test sonuçları yer almaktadır.

Tablo 13. Katılım Bankalarının Aktif Kalitesi Göstergelerine Göre Aralarındaki Farka İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Katılım Bankaları	N	Ort.	S.S	sd	Kruskall- Wallis	p
Toplam krediler/ Toplam aktifler	Albaraka Türk	18	65,18	2,88	4	42,752	0,000
	Kuveyt Türk	18	60,60	5,36			
	Türkiye Finans	18	64,39	2,75			
	Vakıf Katılım	18	63,78	6,13			
Toplam krediler/ Toplam mevduatlar	Ziraat Katılım	18	74,36	4,43	4	35,268	0,000
	Albaraka Türk	18	91,81	7,43			
	Kuveyt Türk	18	84,39	12,34			
	Türkiye Finans	18	107,55	16,62			
	Vakıf Katılım	18	110,13	79,21			
	Ziraat Katılım	18	110,59	10,60			

Araştırmaya konu olan katılım bankalarının aktif kalitesine ilişkin birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla uygulanan Kruskal-Wallis Test istatistik değerlerinin toplam krediler/toplam aktifler ve toplam krediler/toplam mevduatlar oranları açısından anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (p=0,000; p<0,05). Aktif kalite göstergelerinin ortalama değerleri incelendiğinde ise Ziraat Katılım Bankasının diğer katılım bankalarından daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

4.5. Bankaların Bilanço Yapıları Açısından Karşılaştırılması

Bankaların aktiflerinin hangi kalemlerden oluştuğunu gösterir. Çalışmada bankaların bilanço yapıları toplam mevduatlar/toplam aktifler ve alınan krediler/toplam aktifler açısından incelenmiştir. Yatırımcıların bankaya yatırdıkları mevduatlar, yatırım ve finansman için fon sağlar. Müşteri mevduatlarındaki büyüme, bankacılıkta büyümenin olumlu bir göstergesidir. Bankaların türlerine göre bilanço yapıları arasındaki farkın incelenmesine yönelik yapılan test sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Bankaların Bilanço Yapısı Göstergeleri Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Toplam mevduatlar/ Toplam aktifler	Geleneksel	450	60,89	12,29	12386	-5,820	0,000
	Katılım	90	68,10	9,87			
Alınan krediler/ Toplam aktifler	Geleneksel	450	13,78	13,99	13656	-4,880	0,000
	Katılım	90	14,79	6,20			

Tablo 14’te görüldüğü üzere bilanço yapısı göstergeleri açısından geleneksel ve katılım bankaları arasında %1 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık vardır. Diğer bir ifade ile geleneksel ve katılım bankaları bilanço yapıları bakımından birbirinden ayrılabilir durumdadır. Ortalama değerlerine göre geleneksel bankaların toplam mevduatlar/toplam aktifler ve alınan krediler/toplam aktifler oranının katılım bankalarından daha düşük olduğu ifade edilebilir. Katılım bankalarının özel ya da kamu sermayeli olma durumuna göre bilanço yapısı göstergelerinin farklılaşp farklılaşmadığına dair bulgular Tablo 15’te gösterildiği gibidir.

Tablo 15. Katılım Bankası Türlerinin (Kamu-Özel) Bilanço Yapısı Göstergelerinin Arasındaki Farka İlişkin Mann-Whitney U Testi Değerleri

	Banka türü	N	Ort.	S.S.	Mann W.U	z	p
Toplam mevduatlar/ Toplam aktifler	Özel	54	68,29	8,19	895,50	-0,630	0,529
	Kamu	36	67,83	12,09			
Alınan krediler/ Toplam aktifler	Özel	54	15,67	6,25	831,00	-1,161	0,246
	Kamu	36	13,48	5,97			

Katılım bankası türleri ile bilanço yapısı göstergelerinin anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmeye yönelik olarak yapılan Mann-Whitney U testi değerleri sonucu elde edilen p değerleri incelendiğinde, katılım bankası türleri ile bilanço yapısı (toplam mevduatlar/toplam aktifler, alınan krediler/toplam aktifler) göstergeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Katılım bankalarının kamu-özel sermayeli olma durumlarına göre bilanço yapıları bakımından birbirinden ayırt edilebilir durumda olmadığı anlaşılmaktadır. Katılım bankalarının bilanço yapısı göstergelerine göre münferit olarak karşılaştırılmasına ait sonuçlar Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Katılım Bankalarının Bilanço Yapısı Göstergelerine Göre Aralarındaki Farka İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Katılım Bankaları	N	Ort.	S.S.	sd	Kruskall-Wallis	p
Toplam mevduatlar/ Toplam aktifler	Albaraka Türk	18	71,18	3,69	4	18,303	0,001
	Kuveyt Türk	18	72,58	6,09			
	Türkiye Finans	18	61,09	8,66			
	Vakıf Katılım	18	68,06	16,52			
	Ziraat Katılım	18	67,60	5,31			
Alınan krediler/ Toplam aktifler	Albaraka Türk	18	13,31	2,94	4	30,002	0,001
	Kuveyt Türk	18	12,92	4,52			
	Türkiye Finans	18	20,78	7,16			
	Vakıf Katılım	18	9,69	5,49			
	Ziraat Katılım	18	17,25	3,61			

Bilanço yapısı göstergelerine ilişkin toplam mevduatlar/toplam aktifler ve alınan krediler/toplam aktifler oranları için katılım bankaları arasında istatistiksel olarak %1 önem düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu Kruskal-Wallis testi ile tespit edilmiştir ($p=0,001$; $p<0,05$). Farkın ise Kuveyt Türk Katılım Bankasının toplam mevduatlar/toplam aktifler oranı açısından Albaraka Türk, Türkiye Finans, Vakıf ve Ziraat Katılım bankalarına göre daha yüksek düzeyde; Türkiye Finans Katılım Bankasının alınan krediler/toplam aktifler oranı açısından ise Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Vakıf ve Ziraat Katılım bankalarına göre daha yüksek düzeyde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

Günümüzde ülke ekonomilerinde finans sektörünün temel yapı taşlarından olan bankaların artan önemine istinaden kaynaklarını doğru (etkin, verimli ve ekonomik olarak) kullanmaları ve uygun kararlar almaları finansal performanslarının doğru ve güvenilir bir biçimde ölçülüp, değerlendirilmesiyle mümkündür. Finansal sistem içerisinde önemli işlevleri olan bankaların finansal durumlarının sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesi özellikle genel ekonomik işleyişi de doğrudan ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Bu durum gerek bankalarla ilgili bilgi kullanıcıları gerekse genel ekonomi içerisindeki tüm çevreler için de oldukça önemlidir. Bu bağlamda çalışmanın amacı 5 katılım bankası ve 25 geleneksel bankanın performanslarını çeşitli açılardan (sermaye yeterliliği, likidite, kârlılık, aktif kalitesi, bilanço yapısı) kıyaslamaktır. Çalışmada 2016:Q1-2020:Q2 dönemi verileri kullanılarak katılım bankaları ile geleneksel bankalar; özel katılım bankaları ile kamu katılım bankaları; katılım bankaları münferit olarak Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi ile mukayese edilmiştir. Çalışmanın sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Bankalar sermaye yeterlilikleri açısından sermaye yeterlilik rasyosu ve özkaynaklar/toplam aktifler rasyosu ile karşılaştırılmıştır. Sermaye yeterlilik rasyosu bakımından geleneksel bankalar ile katılım bankaları; katılım bankaları kendi aralarında anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. BDDK sermaye yeterlilik rasyosunun asgari %12 olmasını uygun görmektedir. Katılım bankalarının hepsi ortalama olarak bu kriteri sağlamakta olup katılım bankalarının sermaye yeterlilik rasyosu geleneksel bankalardan yüksektir. Özkaynak/toplam aktif açısından geleneksel bankaları ile katılım bankaları; özel katılım bankaları ile kamu katılım bankaları; katılım bankaları kendi aralarında anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre geleneksel bankaların katılım bankalarından; kamu katılım bankalarının özel katılım bankalarından; Vakıf Katılım Bankasının diğer katılım bankalarından özkaynak/toplam aktif rasyosu daha yüksektir. Dolayısıyla bu bankaların toplam borç/toplam aktifleri daha düşüktür. Bu durum beklenmeyen bir operasyonel zarar karşısında, geleneksel bankaların, kamu katılım bankalarının, Vakıf Katılım Bankasının borç ödeme gücünün daha yüksek olduğu ve dolayısıyla daha az risk taşıdığı anlamına gelmektedir.

Çalışmada bankaların likidite açısından kıyaslanması için likit aktifler/toplam aktifler ve likit aktifler/kısa vadeli yükümlülükler rasyoları kullanılmıştır. Katılım bankalarının likit aktifler/toplam aktifleri geleneksel bankalardan; özel katılım bankalarının likit aktifler/toplam aktifleri kamu katılım bankalarından; Vakıf Katılım Bankası ve Kuveyt Türk Katılım Bankasının likit aktifler/toplam aktifleri diğer katılım bankalarından daha yüksektir. Bu bankaların diğer bankalara nispeten likidite sorunu ile karşılaşma olasılıkları daha düşüktür. Başka bir ifadeyle bu bankaların nakit ihtiyacı ile karşılaşmaları ya da beklenmedik mevduat çıkışlarını karşılayabilme gücü daha fazladır. Likit aktifler/kısa vadeli yükümlülükler açısından sadece katılım bankalarının kendi aralarında istatistiki olarak anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre Vakıf Katılım Bankasının likit aktifler/kısa vadeli yükümlülükleri diğer katılım bankalarından yüksektir. Vakıf Katılım Bankası diğer katılım bankalarına göre vadesi geldiğinde kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyeti daha yüksektir.

Çalışmada bankaların karşılaştırıldığı diğer bir ölçüt kârlılıktır. Geleneksel bankaların hem aktif kârlılığı hem de özsermaye kârlılığı katılım bankalarından daha (Geleneksel bankaların aktif kârlılığı katılım bankalarının neredeyse iki katıdır.) yüksektir. Katılım bankalarının aktif ve özsermaye kârlılıklarının geleneksel bankalardan düşük olması katılım bankalarının çalışma prensibinin kâr maksimizasyonu değil, risk ve kârın paylaşımı olması ile toplanan fonların ihtiyaç duyan birimlere aktararak reel ekonomiye bağlantının artırılması anlayışıyla örtüşmektedir (Tuncay, 2018). Kuveyt Türk Katılım Bankasının hem aktif kârlılığı hem de özsermaye kârlılığı diğer katılım bankalarından yüksektir. Vakıf

Katılım Bankası ile Ziraat Katılım Bankasının aktif kârlılık oranları aynıdır. Özel katılım bankaları ile kamu katılım bankalarının aktif kârlılıkları ile özsermaye kârlılıkları birbirine çok yakındır. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmaması da bu sonucu desteklemektedir.

Bankaların mukayese edilmesinde kullanılan diğer bir kategori aktif kalitesi göstergesidir. Çalışmada toplam krediler/toplam aktifler oranı açısından kamu katılım bankalarının oranının özel katılım bankalarından yüksek olduğu; Ziraat Katılım Bankasının katılım bankaları içinde en yüksek Kuveyt Türk Katılım Bankasının en düşük olduğu belirlenmiştir. Toplam kredilerin/toplam aktiflere oranında katılım bankaları ve geleneksel bankalar arasında fark bulunmamaktadır. Zira iki banka türünün ortalamaları da birbirine yakındır. Geleneksel bankaların toplam krediler/toplam mevduatlar oranı katılım bankalarından (Geleneksel bankalar katılım bankalarına göre daha risklidir.); Ziraat Katılım Bankasının diğer katılım bankalarından toplam krediler/toplam mevduatlar oranı yüksektir. Toplam krediler/toplam mevduatlar geleneksel bankalarda %108,5 iken katılım bankalarında %100,9'dur. Katılım bankaları topladıkları fonlar kadar kredi kullanılmaktadır. Mevduatların krediye dönüşüm oranında özel katılım bankaları kamu katılım bankalarının gerisinde kalmıştır. Özel katılım bankaları toplanan fonların yaklaşık %95'ini kredi olarak aktardığı; kamu katılım bankaları ise topladıkları fonlardan daha fazla kredi kullandığı (%110) anlamına (Kamu katılım bankalarının toplam krediler/toplam mevduatları oranındaki farklılık %10 düzeyinde anlamlıdır.) gelmektedir.

Çalışmada bankaların bilanço yapısı açısından kıyaslanması için toplam mevduatlar/toplam aktifler ve alınan krediler/toplam aktifler oranları kullanılmıştır. Katılım bankalarının mevduatlarının toplam aktiflere oranı %68,1 iken geleneksel bankaların %60,9'dur. Kuveyt Türk Katılım Bankası mevduatlarının aktif içindeki oranı en yüksek, Türkiye Finans en düşük olan katılım bankasıdır. Katılım bankalarının alınan krediler/toplam aktifler oranı geleneksel bankalardan; Türkiye Finans Katılım Bankasının alınan krediler/toplam aktifler oranı diğer katılım bankalarından yüksektir. Vakıf Katılım Bankasının alınan krediler/toplam aktif oranı diğer katılım bankalarına göre nispeten düşüktür. Özel katılım bankaları ile kamu katılım bankalarının toplam mevduatlar/toplam aktifler ile alınan krediler/toplam aktifler oranları birbirine çok yakındır. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmaması da bu sonucu desteklemektedir.

Özetle çalışma sonuçlarına göre geleneksel-katılım bankası karşılaştırmasında sermaye yeterliliği açısından sermaye yeterliliği oranında katılım bankaları, özkaynak/toplam aktif açısından geleneksel bankalar; likidite açısından katılım bankaları; kârlılık açısından geleneksel bankalar; aktif kalitesi açısından katılım bankaları; bilanço yapıları açısından katılım bankaları daha iyi performans göstermektedir. Özel-kamu katılım bankaları kıyaslamasında sermaye yeterliliği açısından kamu katılım bankaları, likidite açısından özel katılım bankaları, aktif kalitesi açısından özel katılım bankaları daha yüksek performans sergilemektedir. Katılım bankalarının münferit mukayesesinde sermaye yeterliliği ve likidite açısından en yüksek performans Vakıf Katılım Bankasına, kârlılık ve aktif kalitesi açısından Kuveyt Türk Katılım Bankasına, bilanço yapıları (toplam mevduatlar/toplam aktifler) açısından Kuveyt Türk Katılım Bankasına aittir.

KAYNAKÇA

- AHMED, B. M., RAHMAN, M. M, BILLAH, A. & HOSSAIN, A. (2015). Superiority of Islamic Banking in Comparison with Conventional Banking in Bangladesh - A Comparative Study. *Global Journal of Human-Social Science: E Economics*, 15(3), 90-101.
- AL-MAMUN, A., YASSER, Q. R., ENTEBANG, H., RAHMAN, M., NATHAN, T. M.&ABU MANSOR, S. (2014). Comparison between Islamic and Conventional Banking: Evidence from Malaysia. *International Journal of Excellence in Islamic Banking and Finance*, 182(1464), 1-14.
- ALRAWASHEDH, M., SABRİ, S. R. M. & İSMAİL, M. T. (2014). The Significant Financial Ratios of the Islamic and Conventional Banks in Malaysia Region. *Research Journal of Applied Sciences, Engineering and Technology*, 7(14), 2838-2845.
- AMBA, M. S. & ALMUKHARREQ, F. (2013). Impact of the Financial Crisis on Profitability of the Islamic Banks vs. Conventional Banks-Evidence from GCC. *International Journal of Financial Research*, 4(3), 83-93.

- ANSARI, S. & REHMAN, A. (2011). Financial Performance of Islamic and Conventional Banks in Pakistan: A Comparative Study. *International Conference on Islamic Economics and Finance*, 1-19.
- AWAN, H. M. & BUKHARI, K. S. (2011). Customer's Criteria for Selecting an Islamic Bank: Evidence from Pakistan. *Journal of Islamic Marketing*, 2(1), 14-27.
- AYSAN, A. F., DOLGUN, M. H. & TURHAN, M. I. (2013). Assessment of the Participation Banks and Their Role in Financial Inclusion in Turkey. *Emerging Markets Finance and Trade*, 49(sup5), 99-111.
- BADER, M. K. I., MOHAMAD, S., ARİFF, M. & SHAH, T. H. (2008). Cost, Revenue, and Profit Efficiency of Islamic versus Conventional Banks: International Evidence Using Data Envelopment Analysis. *Islamic Economic Studies*, 15(2), 23-76.
- BUDIMAN, T., KRISTANTI, F. T. & WARDHANA, W. (2016). Islamic Bank Listed in Financial Market: Risk, Governance, Earning, and Capital. *Al-Iqtishad: Jurnal Ilmu Ekonomi Syariah*, 9(1), 1-12.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (10.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- ÇAPULCUOĞLU, U. ve GÜNDÜZ, B. (2013). Öğrenci Tükenmişliğini Yordamada Stresle Başa Çıkma, Sınav Kaygısı, Akademik Yetkinlik ve Anne-Baba Tutumları, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 201-218.
- ÇEVİK S. & CHARAP, J. (2011). *The Behavior of Conventional and Islamic Bank Deposit Returns in Malaysia and Turkey*, IMF Working Paper.
- DOĞAN, M. (2013). Katılım ve Geleneksel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (58), 175-188.
- DUSUKI, A. W. (2008). Understanding the Objectives of Islamic Banking: A Survey of Stakeholders' Perspectives. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 1(2), 132-148.
- EROL, C., BAKLACI, H. F., AYDOĞAN, B. & TUNÇ, G. (2014). Performance Comparison of Islamic (Participation) Banks and Commercial Banks in Turkish Banking Sector. *EuroMed Journal of Business*, 9(2), 114-128.
- FAYED, M. E. (2013). Comparative Performance Study of Conventional and Islamic Banking in Egypt. *Journal of Applied Finance and Banking*, 3(2), 1-14.
- HADRICHE, M. (2015). Banks Performance Determinants: Comparative Analysis between Conventional and Islamic Banks from GCC Countries. *International Journal of Economics and Finance*, 7(9), 169-177.
- ISLAM, M. T. U. & ASHRAFUZZAMAN, M. (2015). A Comparative Study of Islamic and Conventional Banking in Bangladesh: Camel Analysis. *Journal of Business and Technology (Dhaka)*, 10(1), 73-91.
- JAVARIA, K. (2016). Comparative Analysis of Islamic and Conventional Banks: A Case Study from Malaysia. *Journal of Islamic Financial Studies*, 2(2), 85-93.
- KAKAKHEL, S. J., RAHEEM, F. & TARIQ, M. (2013). A Study of Performance Comparison between Conventional and Islamic Banking in Pakistan. *Abasyn University Journal of Social Sciences*, 6(2), 91-105.
- KORKMAZ, G., TAŞ, Y. ve ZEYTİNOĞLU, E. (2019). Katılım Bankaları ve Ticari Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türk Bankacılık Sistemi Üzerine Bir Uygulama. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 666-680.

- MASRUKI, R., İBRAHİM, N., OSMAN, E. & WAHAB, H. A. (2011). Financial Performance of Malaysian Founder Islamic Banks versus Conventional Banks. *Journal of Business and Policy Research*, 6(2), 67-79.
- METAWA, S. A. & ALMOSSAWI, M. (1998). Banking Behavior of Islamic Bank Customers: Perspectives and Implications. *International Journal of Bank Marketing*. 16(7), 299-313.
- MILHEM, M. & ISTAITEYEH, R. (2015). Financial Performance of Islamic and Conventional Banks: Evidence from Jordan. *Global Journal of Business Research*, 9(3), 27-41.
- PARLAKKAYA, R. ve ÇÜRÜK, S. A. (2011). Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği. *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 397-405.
- RAMLAN, H. & ADNAN, M. S. (2016). The Profitability of Islamic and Conventional Bank: Case Study in Malaysia. *Procedia Economics and Finance*, 35, 359-367.
- RUSYDIANA, A. & AL PARISI, S. (2016). The Measurement of Islamic Bank Performance: A Study Using Maqasid Index and Profitability. *Global Review of Islamic Economics and Business*, 4(1), 001-014.
- SAMAD, A. & HASSAN, M. K. (1999). The Performance of Malaysian Islamic Bank during 1984–1997: An Exploratory Study. *International Journal of Islamic Financial Services*, 1(3), 1-14.
- SIRAJ, K. K. & PILLAI, P. S. (2012). Comparative Study on Performance of Islamic Banks and Conventional Banks in GCC Region. *Journal of Applied Finance and Banking*, 2(3), 123-161.
- SUKMANA, R. & FEBRIYATI, N. A. (2016). Islamic Banks vs Conventional Banks in Indonesia: An Analysis on Financial Performances. *Jurnal Pengurusan (UKM Journal of Management)*, 47, 81-90.
- SULUB, Y. A. & SALLEH, M. C. M. (2019). Financial Performance of Islamic and Conventional Banks in Malaysia: A Comparative Analysis. *International Journal of Management and Applied Research*, 6(4), 375-385.
- ŞİT, A. ve HACIEVLİYAGİL, N. (2019). Türkiye’de Sermaye Yeterliliğinin Banka Kârlılıkları Üzerine Etkisi. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 2(1), 55-69.
- TABASH, M. I., YAHYA, A. T. & AKHTAR, A. (2017, December). Financial Performance Comparison of Islamic and Conventional Banks in the United Arab Emirates (UAE). In *International Conference on Advances in Business and Law (ICABL)*, 1(1), 477-494.
- TORAMAN, C., ATA, H. A. ve BUĞAN, M. (2015). Mevduat ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Performans Analizi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16(2), 301-310.
- TUNCAY, M. (2018). Katılım Bankaları ile Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının Karşılaştırılması. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 160-176.
- USMAN, A. & KHAN, M. K. (2012). Evaluating the Financial Performance of Islamic and Conventional Banks of Pakistan: A Comparative Analysis. *International Journal of Business and Social Science*, 3(7), 253-257.
- WASIUZZAMAN, S. & GUNASEGAVAN, U. N. (2013). Comparative Study of the Performance of Islamic and Conventional Banks, *Humanomics*, 29(1), 43-60.
- YAYAR, R. ve BAYKARA, H. V. (2012). TOPSIS Yöntemi ile Katılım Bankalarının Etkinliği ve Verimliliği Üzerine Bir Uygulama. *Business and Economics Research Journal*, 3(4), 21-42.
- YURTTADUR, M. ve DEMİRBAŞ, H. (2017). Türkiye’de Bulunan Katılım Bankaları ve Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının Karşılaştırılması. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 89-117.

ZARROUK, H., JEDIDIA, K. B. & MOUALHI, M. (2016). Is Islamic Bank Profitability Driven by Same Forces as Conventional Banks? *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 9(1), 46-66.

URL 1 Katılım Bankaları 2019, <https://tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/Katilim-Bankalari-2019.pdf>.